

לְכֹל הַצְּדִידִים.

וְעַכְשָׁיו הוּא וְדָאֵי חַי. חַי בְּכֹל הַצְּדִידִים, אַחֲזוּ בַעֲץ הַחַיִּים. וְכִיּוֹן שְׁאַחֲזוּ בַעֲץ הַחַיִּים, אִזּוּ נִקְרָא בַעַל תְּשׁוּבָה, שֶׁהָרִי כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת אַף כִּף תְּשׁוּבָה, וְהוּא נִקְרָא בַעַל תְּשׁוּבָה. וְהָרֵאשׁוֹנִים אָמְרוּ, בַעַל תְּשׁוּבָה מִמֶּשׁ. וְעַל זֶה אָפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים אִינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד בַּמָּקוֹם שֶׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים נא) לָךְ לְבַדְדָּךְ חֲטָאתִי וְהִרַע בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי וְגו'. לָךְ לְבַדְדָּךְ, מַה זֶה לָךְ לְבַדְדָּךְ? אֵלָּא מִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שְׁחוּטָא אָדָם לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלִבְנֵי אָדָם, וְיֵשׁ חֲטָאִים שְׁחָטָא לְבְנֵי אָדָם וְלֹא לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיֵשׁ חֲטָאִים שְׁחוּטָא לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבָדוֹ וְלֹא לְבְנֵי אָדָם (אחרים). דָּוִד הַמֶּלֶךְ חֲטָא לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ וְלֹא לְבְנֵי אָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי חֲטָא אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל פֶּת שֶׁבַע, וְשִׁנְיָנוּ, מִי שָׂבָא עַל אִשָּׁה עֲרוּנָה בְּרִצּוֹנָה אֶסֶר אוֹתָהּ עַל בַּעֲלָהּ, וְחֲטָא לְחֻבְרוֹ, וְחֲטָא לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא - לֹא כִּף הוּא. שֶׁהָהוּא שְׁאַתָּה אוֹמֵר בְּהִתֵּר הָיָה, וְדוֹד לְקַח אֶת שְׁלוֹ, וְגַט הָיָה לָהּ מִבַּעֲלָהּ טָרָם שִׁיָּצָא לְקָרֵב, שֶׁכִּף הָיָה מְנַהֵג שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנוֹתָנִים גִּט זְמַן לֹא שְׁתוּ כָּל שִׁיָּצָא לְחִיל, וְכִּף עֲשָׂה אוֹרְיָה לְבַת שֶׁבַע, וְאַחַר שֶׁעֲבַר זְמַן וְהִיתָה פְטוּרָה לְכֹל, לְקַח אוֹתָהּ דָּוִד, וּבְהִתֵּר עֲשָׂה כָּל מַה שֶׁעֲשָׂה. שְׁאַתָּה מִלְּמָלָא לֹא כִּף וְזֶה הָיָה בְּאֶסְרוֹ, לֹא הָיָה מִשְׁאִיר אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיָדוֹ. וְהִינֵנוּ שְׁכַתּוּבָה לְעִדּוּת, (שמואל ב יב) וַיִּנָּחֵם דָּוִד אֶת פֶּת שֶׁבַע אֶשְׁתּוֹ. עִדּוּת שְׁאַתּוֹ הִיא, וְדָאֵי אֶשְׁתּוֹ, וּבַת זִוְגוֹ הִתְּהָה שֶׁהַזְּמַנָּה אֵלָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא

דְּאַתְהִתְדָּרוּ בְּהִדְיָהּ, הָא וְדָאֵי נְחוּמִים לְכֹל סְטָרִין.

וְהִשְׁתָּא אִיהוּ חַי וְדָאֵי. חַי בְּכֹל סְטָרִין, אַחֲדִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי, וְכִיּוֹן דְּאַחֲדִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי, כְּדִין אַקְרִי בַעַל תְּשׁוּבָה, דְּהָא כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל, תְּשׁוּבָה אוּף הָכִי אַקְרִי. וְאִיהוּ בַעַל תְּשׁוּבָה אַקְרִי. וְקְדָמָאֵי אָמְרוּ, בַעַל תְּשׁוּבָה מִמֶּשׁ. וְעַל דָּא, אָפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים אִינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד, בַּמָּקוֹם שֶׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד מִלְּפָא אָמַר, (תהלים נא) לָךְ לְבַדְדָּךְ חֲטָאתִי וְהִרַע בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי וְגו'. לָךְ לְבַדְדָּךְ, מָאֵי לָךְ לְבַדְדָּךְ. אֵלָּא, בְּגִין דְּאִית חוּבִין, דְּחֲטִי בַר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִבְנֵי נֶשָׁא. וְאִית חוּבִין דְּחֲטָא לְבְנֵי נֶשָׁא, וְלֹא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִית חוּבִין דְּחֲטִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוּי וְלֹא לְבְנֵי נֶשָׁא. (אחרים) דָּוִד מִלְּפָא, חָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוּי, וְלֹא לְבְנֵי נֶשָׁא.

וְאִי תִימָא הָא (דף ק"ו ע"ב) חָב הֵהוּא חוּבָה דְּבַת שֶׁבַע, וְתַנְיָנָן, מָאֵן דְּאַתִּי עַל עֲרוּה אַתְתָּא בְּרַעוּתָהּ אֶסְרָה עַל בַּעֲלָהּ, וְחָב לְחֻבְרִיהּ, וְחָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָאוּ הָכִי הוּא דְּהֵהוּא דְּאַתְתָּא אָמַר. בְּהִיתְרָא הָוָה, וְדוֹד דִּילִיָּה נִקְט, וְגַט הָוָה לָהּ מִבַּעֲלָהּ, עַד לֹא יִהְיֶה לְקָרְבָּא, דְּהָכִי הָוָה מְנַהֵג דְּכָל יִשְׂרָאֵל, דִּיהִבִּין גִּט זְמַן לְאַתְתִּיהּ, כָּל דְּנִפְיָק חִילָא. וְכֵן עֲבַד אוֹרְיָה לְבַת שֶׁבַע. וְלְבַתֵּר דְּעֲבַר זְמַן וְהוֹת פְּטוּרָא לְכֹלָא, נָטַל לָהּ דָּוִד. וּבְהִיתְרָא עֲבַד כָּל מַה דְּעֲבַד.

דְּאַלְמָלָא לָאוּ הָכִי, וּבְאֶסְרוּרָא הָוָה, לָא שְׁבִקָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבְיָהּ. וְהִינֵנוּ דְּכַתִּיב לְסִהְדוּתָא, (שמואל ב יב) וַיִּנָּחֵם דָּוִד אֶת פֶּת שֶׁבַע אֶשְׁתּוֹ. סִהְדוּתָא דְּאַשְׁתּוֹ הִיא, וְדָאֵי אֶשְׁתּוֹ, וּבַת זִוְגוֹ הוֹת, דְּאַזְדַּמְנַת לְגַבְיָהּ,

העולם. (וסוד הדבר - מלכות של מעלה שהוא נעשה רגל רביעית למרובה העליונה, ונקרא בת שבע, על און אחת שבועה עינים) הרי עדות שלא חטא דוד את חטא בת שבע כמו שאמרנו.

ומה החטא שחטא? (אלא) לקדוש-ברוך הוא לבדו ולא לאחר. שהרג את אוריה בחרב בני עמון ולא הרג אותו בשעה שאמר לו ואדני יואב, שהרי דוד היה רבון עליי (ועל יואב), והכתוב מוכיח, שכתוב (שם כג) אלה שמות הגברים אשר לדוד, ולא אשר ליואב. ולא הרג אותו באותה שעה, והרג אותו בחרב בני עמון. והכתוב אומר ולא נמצא אתו דבר, רק בדבר אוריה החתי. רק למעט הוא פא. בדבר אוריה, ולא באוריה. והקדוש ברוך הוא אומר, ואותו הרגת בחרב בני עמון. וכל חרב בני עמון היה חקוק בו נחש עקם, דיוקן של דרקון, והוא עבודה זרה שלהם. אומר הקדוש ברוך הוא, נתת פח לאותו שקוץ. (שכיון שחרב בני עמון התגברה אותה שעה על אוריה, כמה חזק התחזק אותו נחש עקם) משום שבשעה שהרגו בני עמון את אוריה, ועמו רבים מבני ישראל, והתגברה באותה שעה חרב בני עמון, כמה חזק התחזקה אותה עבודה זרה שקוץ.

ואם תאמר שאוריה לא היה צדיק, כיון שכתוב עליו אוריה החתי - לא כף! צדיק הוא הנה, אלא ששם מקומו היה חתי, כמו שנאמר ויפתח הגלעדי, על שם מקומו נקרא כף.

ועל זה בדבר אוריה החתי, ששקוץ בני עמון התגבר על מחנה אלהים, שמחנות דוד היו ממש דיוקן שלמעלה, ובאותה שעה שפגם דוד מחנה זה, פגם

מיומא דאתברי עלמא. (ורוא דמלתא מלכותא דלעילא דאיהו אהעביד רגלה רביעא למרובהא עלאה ואתקרי בת שבע על און אחת שבועה עינים) הא סהדותא דלא חב דוד חובה דבת שבע פדקאמרן.

ומה היא חובה דחב, (אלא) לקודשא בריה הוא בלחודוי, ולא לאחרא. דקטל לאוריה בחרב בני עמון, ולא קטליה איהו בשעתא דאמר ליה ואדני יואב, דהא דוד הוה רבון עליה, (ועל יואב) וקרא אוכח, דכתיב, (שמואל ב כג) אלה שמות הגבורים אשר לדוד, ולא אשר ליואב, ולא קטליה ההיא שעתא, וקטליה בחרב בני עמון.

וקרא אומר, ולא נמצא אתו דבר, (מלכים א טו) רק בדבר אוריה החתי. רק למעוטי קא אתי, בדבר אוריה, ולא באוריה. וקודשא בריה הוא אומר, ואותו הרגת בחרב בני עמון, וכל חרב בני עמון, הוה חקיק ביה חוץ עקים, דיוקנא דדרקון, ואיהו עבודה זרה דלהון. אומר קדשא בריה הוא, יחבת חילא לההוא שקוץ. (ד"א דכיון דחרב בני עמון אתגבר החתי שעתא על אוריה כמה תקפא תקוף החתי חוץ עקימא) בגין דבשעתא דקטלו בני עמון לאוריה, וסגיאיין מבני ישראל עמיה, ואתגבר בההיא שעתא חרב בני עמון, כמה תקפא אתתקוף ההיא עבודה זרה שקוץ.

ואי תימא, אוריה לא הוה זפאי, כיון דכתיב עליה אוריה החתי. לאו הכי, זפאה הוה, אלא דשמא דאתריה הוה חתי. כמה דאת אמר (שופטים יא) ויפתח הגלעדי, על שום אתריה אתקרי הכי.

ועל דא בדבר אוריה החתי, דשקוץ בני עמון אתגבר על מחנה אלהים, דמשריתא

דדוד, דיוקנא ממש דלעילא הוה. ובההוא שעתא דפגים דוד משריתא